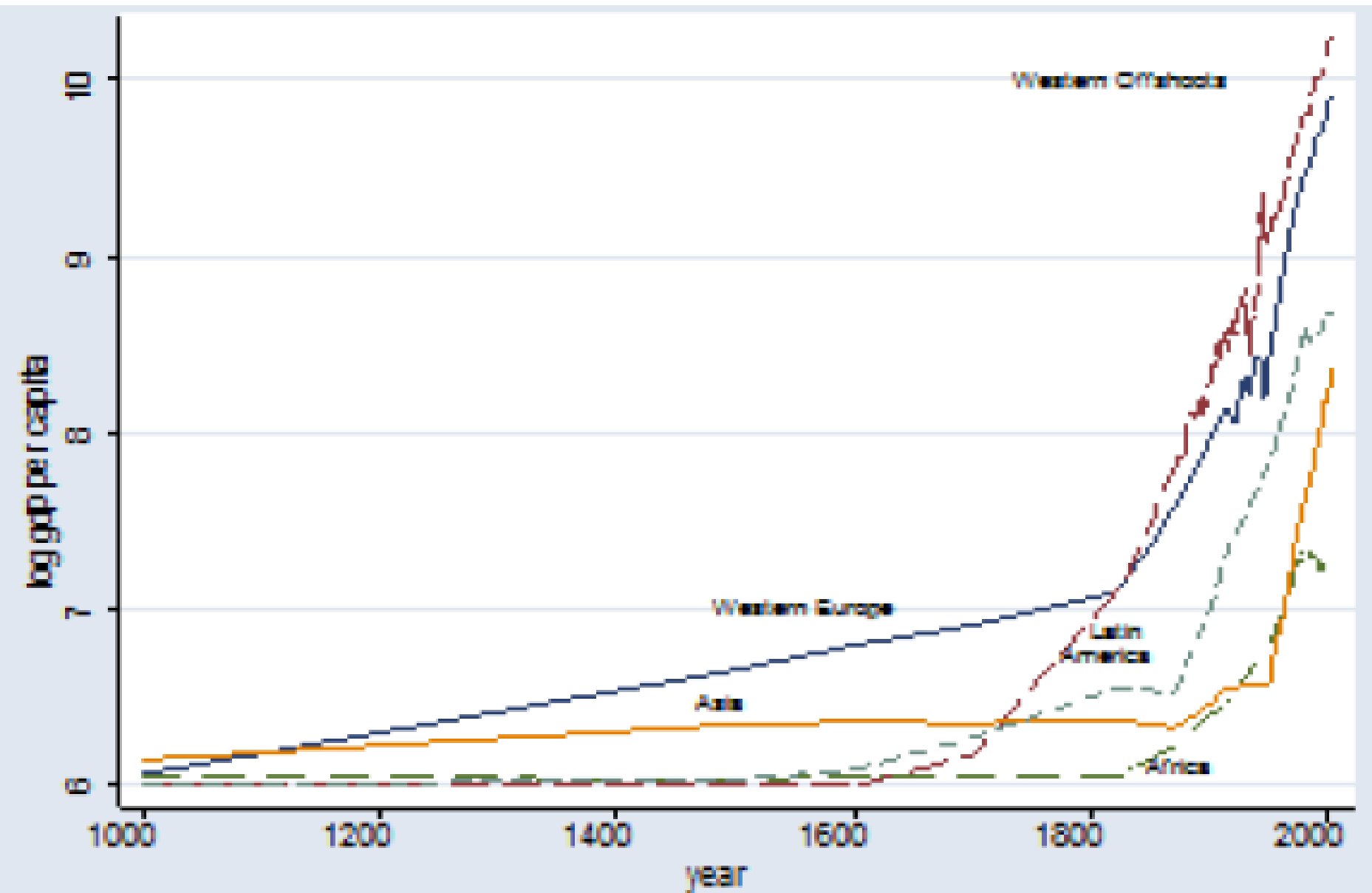

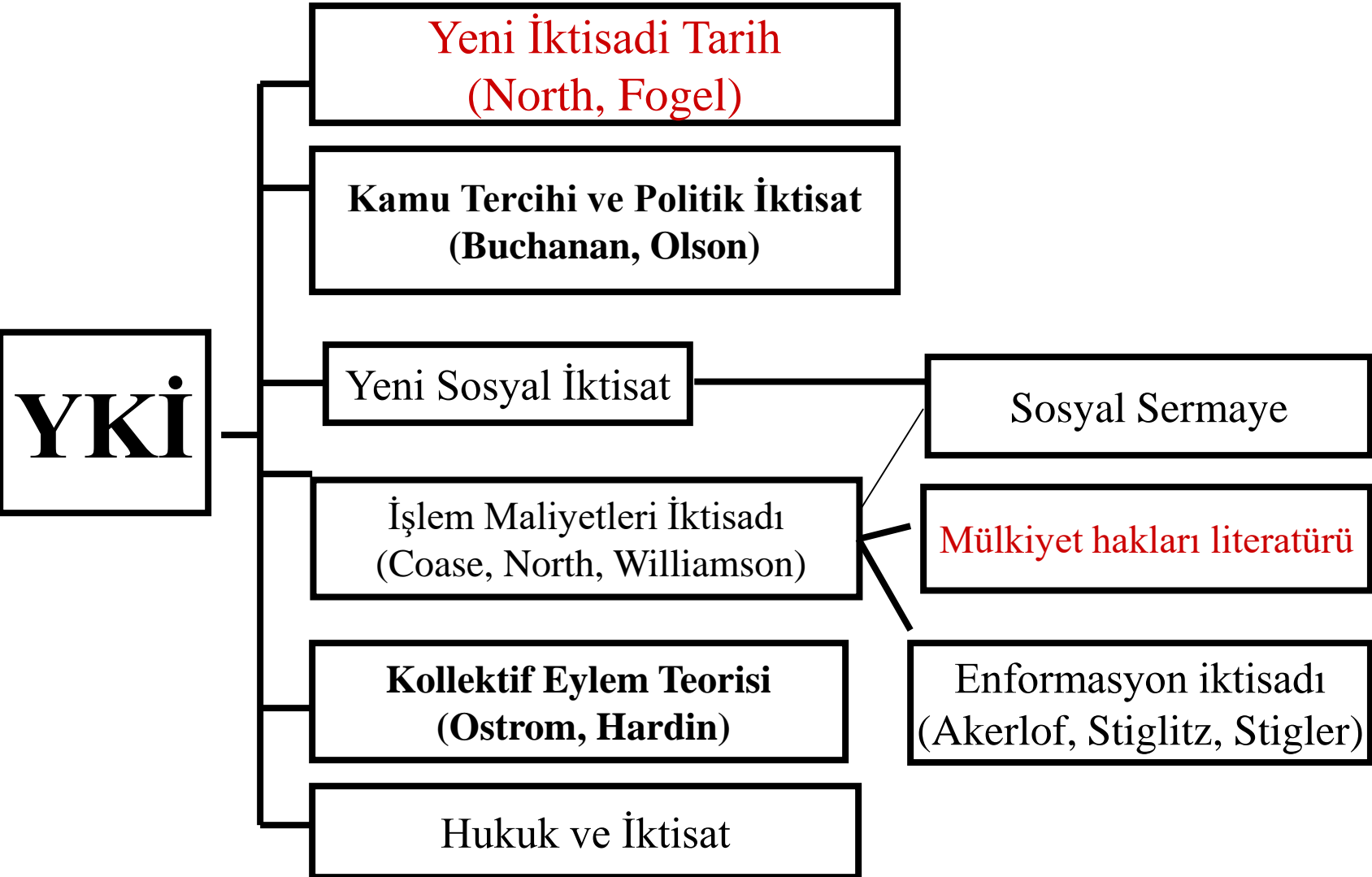
Kurumlar Büyük Kopuşu
Açıklayabilir mi?

Bugün tartışılacak meseleler

- Kurum nedir?
- Kurumların iřlevi nedir?
- Devamlı, uzun ömürlü kurumlar zorunlu olarak etkili olanlar mıdır?
- Kurumlar nasıl ortaya çıkar?
- Hangi kurumlar ekonomik gelişme için gereklidir?
- Kurumlar ülkeler arası gelir farklarını açıklayabilir mi?

Bir bilimsel “şemsiye” olarak Yeni Kurumsalcı İktisat (YKİ)

Yeni Kurumsalci İktisat

- Coase R. (1937) “The Nature of the Firm”.
- Coase R. (1960) “The theory of social cost”.
- Williamson O. (1971) “Yeni kurumsalci İktisat” adını koyuyor.
- North D. (1990) “Institutions”.

Coase R. ve North D.

Yeni Kurumsalci İktisat

- [Eski] kurumsalci iktisattan aldıkları:
 - Kültüre ilgi (T. Veblen)
 - Değerler, birey davranışları, toplumsal ve iktisadi örgütler
- Neoklasik iktisattan aldıkları:
 - Kıtlık kavramı
 - Rekabetçilik
 - Bireyin metodolojik analiz birimi olması

Yeni Kurumsalci İktisat

- Ancak hem [eski] kurumsalci iktisattan hem de neoklasik iktisattan farklı
 - Kurumlara ilgi, fakat bireysel seçim problemleri şeklinde analiz
 - Teknolojik değişme ve onun makro sonuçlarından ziyade mikro analize odaklanma
 - Piyasaya ilişkin neoklasik iktisadın bazı öncüllerinin reddi

Bir Kurum nedir?

Bir davranış düzenliliği yaratan inançlar, normlar, örgütler ve kuralları kapsayan bütünleşik bir sistem

İnsan yapısı, davranışı kısıtlayarak ekonomik sonuçları etkileyen teknoloji dışı özellikler

Grief (2006), North (1990)

Kurum \neq Örgüt/organizasyon

Kurum = “Oyunun kuralları”

Bir Kurum nedir?

D. North'a göre kurumlar üç düzeyde farklılaşır:

- 1. Kurucu (anayasal) kurallar veya "kural koymanın kuralları".*
- 2. İşlemsel kurallar, veya kurucu kurallar içindeki kurumsal düzenlemeler, örn. mülkiyet hakları rejimi.*
- 3. Moral davranışsal kodlar, alternatif olarak ideoloji, kültür veya kültürel donanımlar olarak da adlandırılır.*

Koordine Eden Kurumlar

Kural: Yolun sađ tarafında sür

Örgüt: Trafik polisi

İnanç veya norm: Sürücüler kurala uyacaklar.

Davranışın düzenliliği: Sürücüler yolun sağ tarafından seyredecekler.

Kapsayıcı (inclusive) / Üretken Kurumlar

- Güvenli mülkiyet hakları, kanun ve düzen, piyasalar ve piyasalar için devlet desteği (kamu hizmetleri ve düzenleme); yeni işletmelerin nispeten kolay girişine açık olma; sözleşmelere destek; öğrenime erişim ve nüfusun büyük çoğunluğu için fırsat
 - Yatırım ve yenilik için müşevvik ve düzgün bir oyun alanı yaratmak

Sömürücü (extractive) / Üretken Olmayan Kurumlar

- Güçlü siyasi seçkinlerce toplumun diğer kesiminden kaynak çekmek üzere tasarlanmış kurumlar

Acemoğlu ve Robinson, *Why Nations Fail, The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*.

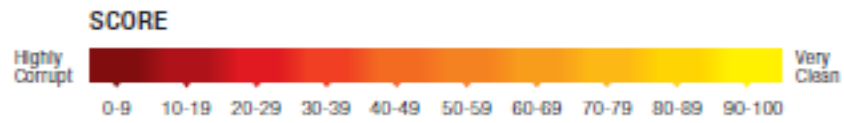
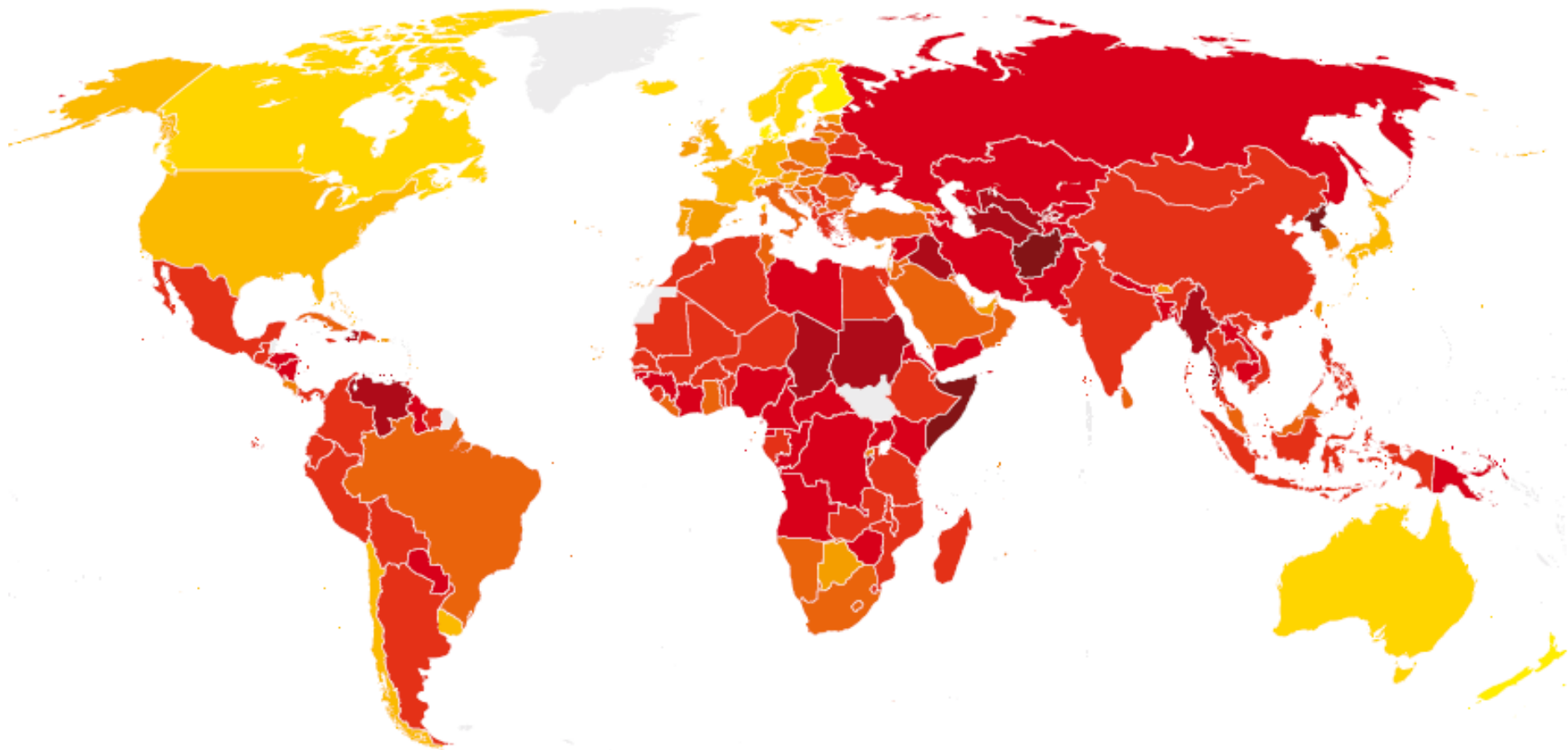
Sömürücü Kurumlar

Kural: Polis küçük trafik suçları için en az 120 TL ceza yazacak

Örgüt: Polis, mahkemeler

İnanç veya norm: Polis rüşveti kârlı buluyor ve rüşvet cezayı ödemekten daha ucuza geliyor.

Davranışın düzenliliği: Yozlaşma,
Rüşvet

© 2012 Transparency International. All rights reserved.

RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE
1	Denmark	90
1	Finland	90
1	New Zealand	90
4	Sweden	88
5	Singapore	87
6	Switzerland	86
7	Australia	85
7	Norway	85
9	Canada	84
9	Netherlands	84
11	Iceland	82
12	Luxembourg	80
13	Germany	79
14	Hong Kong	77
15	Barbados	76
16	Belgium	75
17	Japan	74
17	United Kingdom	74
19	United States	73
20	Chile	72
20	Uruguay	72
22	Bahamas	71
22	France	71

22	Saint Lucia	71
25	Austria	69
25	Ireland	69
27	Qatar	68
27	United Arab Emirates	68
29	Cyprus	66
30	Botswana	65
30	Spain	65
32	Estonia	64
33	Bhutan	63
33	Portugal	63
33	Puerto Rico	63
36	Saint Vincent and the Grenadines	62
37	Slovenia	61
37	Taiwan	61
39	Cape Verde	60
39	Israel	60
41	Dominica	58
41	Poland	58
43	Malta	57
43	Mauritius	57
45	Korea (South)	56
46	Brunei	55

RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE
46	Hungary	55
48	Costa Rica	54
48	Lithuania	54
50	Rwanda	53
51	Georgia	52
51	Seychelles	52
53	Bahrain	51
54	Czech Republic	49
54	Latvia	49
54	Malaysia	49
54	Turkey	49
58	Cuba	48
58	Jordan	48
58	Namibia	48
61	Oman	47
62	Croatia	46
62	Slovakia	46
64	Ghana	45
64	Lesotho	45
68	Kuwait	44
68	Romania	44
68	Saudi Arabia	44
69	Brazil	43

69	FYR Macedonia	43
69	South Africa	43
72	Bosnia and Herzegovina	42
72	Italy	42
72	Sao Tome and Principe	42
75	Bulgaria	41
75	Liberia	41
75	Montenegro	41
75	Tunisia	41
79	Sri Lanka	40
80	China	39
80	Serbia	39
80	Trinidad and Tobago	39
83	Burkina Faso	38
83	El Salvador	38
83	Jamaica	38
83	Panama	38
83	Peru	38
88	Malawi	37
88	Morocco	37
88	Suriname	37
88	Swaziland	37

RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE
88	Thailand	37
88	Zambia	37
94	Benin	36
94	Colombia	36
94	Djibouti	36
94	Greece	36
94	India	36
94	Moldova	36
94	Mongolia	36
94	Senegal	36
102	Argentina	35
102	Gabon	35
102	Tanzania	35
105	Algeria	34
105	Armenia	34
105	Bolivia	34
105	Gambia	34
105	Kosovo	34
105	Mali	34
105	Mexico	34
105	Philippines	34
113	Albania	33
113	Ethiopia	33

113	Guatemala	33
113	Niger	33
113	Timor-Leste	33
118	Dominican Republic	32
118	Ecuador	32
118	Egypt	32
118	Indonesia	32
118	Madagascar	32
123	Belarus	31
123	Mauritania	31
123	Mozambique	31
123	Sierra Leone	31
123	Vietnam	31
128	Lebanon	30
128	Togo	30
130	Cote d'Ivoire	29
130	Nicaragua	29
130	Uganda	29
133	Comoros	28
133	Guyana	28
133	Honduras	28
133	Iran	28
133	Kazakhstan	28

RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE
133	Russia	28
139	Azerbaijan	27
139	Kenya	27
139	Nepal	27
139	Nigeria	27
139	Pakistan	27
144	Bangladesh	26
144	Cameroon	26
144	Central African Republic	26
144	Congo Republic	26
144	Syria	26
144	Ukraine	26
150	Eritrea	25
150	Guinea-Bissau	25
150	Papua New Guinea	25
150	Paraguay	25
154	Guinea	24
154	Kyrgyzstan	24
156	Yemen	23
157	Angola	22
157	Cambodia	22

157	Tajikistan	22
160	Democratic Republic of the Congo	21
160	Laos	21
160	Libya	21
163	Equatorial Guinea	20
163	Zimbabwe	20
165	Burundi	19
165	Chad	19
165	Haiti	19
165	Venezuela	19
169	Iraq	18
170	Turkmenistan	17
170	Uzbekistan	17
172	Myanmar	15
173	Sudan	13
174	Afghanistan	8
174	Korea (North)	8
174	Somalia	8

Üretken Kurumlar

Kural: Güvenli mülkiyet hakları yatırımcıların yatırımlarından getiri sağlamalarını garantiler.

Örgüt: Mahkemeler

İnanç veya Norm: Finansal sözleşmeler tatbik edilecektir.

Davranış düzenliliği: Girişimlere yatırım

Kurumlar etkililik ve verimliliđi ařađıdakileri etkileyerek ve koordine ederek etkiler:

tüketim,
tasarruflar,
mübadele,
yatırım,
üretim ve
yenilik.

Kurumların işlevleri

- İyi kurumlar büyümeyi teşvik etme eğilimindedir, çünkü kaynak tahsisini iyileştirirler, örneğin
 - Piyasalar işbölümünü uyarır
 - Para mübadaleyi uyarır
 - Bankalar tasarruf sahipleriyle yatırımcılar arasındaki enformasyon asimetrilerini çözer
 - Özel mülkiyet hakları kaynakların aşırı istismarına karşı bir engeldir

Niye kurumlar önemlidir?

- İşlem maliyetleri olmayan bir ekonomide kurumlara ihtiyaç yoktur. Bir işleme karar varıldığında, hemen uygulamaya konulacaktır.
- Ancak işlem yapmak (bazen çok) maliyetlidir.
 - Enformasyon maliyetleri
 - Pazarlık maliyetleri
 - Tatbik maliyetleri
- Ekonomik kurumlar bu maliyetlerin ne kadar olacağını ve onları kimin ödeyeceğini belirler.
- İyi kurumlar işlem maliyetlerini azaltan kurumlardır, böylelikle ekonomik işlemler için daha geniş bir alan açarlar.

Kurumsal açıklamaların özgüllüğü

- Kurumların ortaya çıkışı ve devamlılığı genellikle bir kurumun yararlı etkisine vurgu yapar.
- Standart nedensel açıklamalar sebep ve sonuç etkisinde bir gecikme zamanına sahiptir.
- Sonuç açıklamaları bu sırayı tersine çevirir: sonuç sebeptir.
- Bir seçme mekanizması gereklidir: rekabetçi seçme veya tasarım.

Modern bir ekonomideki asli kurumlar

- Emek, mal ve sermaye piyasaları.
- Sözleşme tatbik kurumları.
- Yasa ve düzen.
- Sorumlu, hesap veren hükümet.
- İtimat, bağlanma ve sosyal sermaye.

Piyasa performansı zaman içinde gelişir

- Sığ vs Derin piyasalar.
- Pazarlar ve fuarların kurumsallaşması: orta çağda *Champagne*.
- Enformasyon hızı piyasa etkililiği için anahtar önemdedir.
- Şeffaflık ve desise.

Etkili olmayan kurumların devamlılığı: kölelik ve serflik

- Kurumların dağıtımsal sonuçları vardır ve güçlü köklü çıkarılara hizmet ettiklerinde ayakta kalırlar.
- Serflik ortaya çıkmıştır çünkü uçlarda bedeva verimli arazi olduğundan toprak sahipleri köylülerden arazilerini kiralayarak rant kazanamazdı.
- Serflik nüfus baskısı topraksızların fırsat gelirini aşağıya doğru çektiğinde ortadan kalkmaya başlamıştır.

Açık tarla tarımı etkili miydi?

- Köylü hanehalklarının arazileri köyün değişik bölgelerine dağılmış dar şeritler halinde idi: yerel hasat şoklarına karşı bir sigorta mı?
- Şokların sizi geçim düzeyine düşürebildiği tarımda; herkesin maksimum çabası elzemdir: açık tarla tasarımı insanların birbirini izlemesine yardımcı olur.

Firmalar vs. çiftlikler

- Niçin firmalar çoğu çiftliğin aksine çalışan/emek idaresinde değil? Çiftlikler toprağı işleyenlerce işletilirken firmalar sermaye sahibi olanlarca işletilir?
 - Ölçek ekonomileri.
 - İzleme leme maliyetleri.
 - Riskten kaçınma ve düşük risk çeşitlendirmesi.
 - Zaman ufku ve firma hedefleri.
 - Patika bağımlılığı ve rekabetçi seçiş.

Kooperatifler vs kapitalist firmalar

- Firmalar “hold-up” gücüne sahip veya sözleşmelere uymayan tedarikçilerle karşı karşıya ise dikey entegrasyon bir çözümdür.
- Kooperatiflerde tedarikçiler artık sahiplenicidir ve ortak izlemede çıkarları var.
- Artık sahiplenici olarak kooperatiflere tedarikçi haline gelindiğinde üreticiler uzun-dönemli sözleşme yapmaya istekli olurlar.
- Seçiş mekanizması: rekabetçi piyasalar.

Niçin etnik gruplar genellikle ticari ağlar oluştururlar?

- Lombard Street ve Rue Juif.
- Enformasyon asimetrileri müvekkil-vekil problemlerini yaratır.
- Etnik gruplar ortak inançları ve davranış kurallarını paylaşır ve üyelerini dışlayarak yaptırımında bulunabilirler: itibar önemlidir.
- Bir vekilin suistimali hakkındaki bir malumat bir grup içinde hızlıca yayılır.

North'a göre kurumsal evrim

- Servet ve siyasi güç edinme çabalarında kurumlar ajanların (eyleyenlerin) müşevviklerini belirler.
- Ajanlar servet ve güç edindikçe, kurumsal çerçeveyi kendileri için değiştirecek yetkiye sahip olur.

North'a göre kurumsal evrim

- Kuzey Avrupa'da tacirler ticaret yoluyla servet edinmişler ve bunu siyasi kurumları kendi avantajlarına olacak şekilde kullanmışlardır.
 - Özelde, hükümetlerin müsadere imkanlarını veya kendilerini yüksek oranlarda vergilemelerini sınırlamıştılar.
- Yeni kurumsal çerçeve ticari ve sinai faaliyetleri kayırmış, Kuzey Avrupa ülkelerini Sanayi Devrimi'ne giden bir yola sokmuştur.

İyi kurumlar garantili değildir

- Kurumlar kendi çıkarlarına hizmet etmek üzere siyasi gücü elinde tutanlarca seçilir.
- Siyasi seçkinlerin çıkarları çoğunca halkın çoğunluğunun refahını kapsamaz.

İyi kurumlar garantili değildir

- Çoğu zaman, bunlar güvence altına alınmış mülkiyet hakalarını kapsamaz: tam tersine, çoğu seçkin mümkün olduğunca müsadere etmeye çalışır.
- Kurumlar “patika bağımlı”dır. Bir gecede değiştirilemezler. Doğrultusu bir toplumun başlangıç koşullarınca (örneğin, belli bir zamanda kimin iktidarda olduğu) belirlenen tarihi bir sürecin sonucudur.

North ve Weingast: “1688 Şanlı Devrim”

- North ve Weingast’a göre Şanlı Devrim Kral’a sınırlamalar getirmede başarılı olmuştur, böylece mülkiyet hakları daha güvence altına alınmıştır ve hükümet borçlarına ödenen faiz hadleri düşmüştür.
- Daha etkili kamu borcu ⇒ özel sermaye piyasalarının gelişimi ⇒ Sanayi Devrimi

THE ORIGINS OF
POWER, PROSPERITY, AND POVERTY

WHY NATIONS FAIL

DARON ACEMOGLU JAMES A. ROBINSON

Iraksama/Kopuş Neden Dolayı?

- Kültür (din, tavırlar, değerler) ve coğrafya (iklim, topografya, hastalık ortamları vs) insanların iyi işleyen toplumlar yaratmasında önemli fakat kopuşun “asıl” sebebi değil.
 - Güney Amerika 18. yy’ın sonlarına kadar Kuzey Amerika’dan daha zengin.
 - Kopuş A.B.D. (ve İngiltere’nin) yeni ekonomik fırsatları kullanma becerisine dayanıyor

Iraksama/Kopuş Neden Dolayı?

- Yönetenlerin veya politika yapıcı/karar vericilerin uyguladıkları politikaların sonuçlarından bihaber olmaları da (“cehalet hipotezi”) nispi yoksulluğu açıklamıyor.
- Asıl sebep: iktisadî ve siyasî davranışları düzenleyen kurallar olarak genişçe tanımlanabilecek olan *kurumlar*.

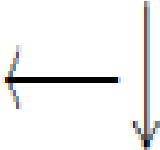
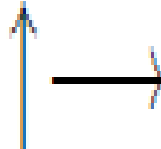

Kurumlar Teorisi

- **Sömürücü iktisadî kurumlar:** Kanun ve düzenin olmayışı, teminat altına alınmamış mülkiyet hakları; piyasaların işleyişini engelleyen ve düzgün olmayan bir oyun alanı yaratan giriş engelleri ve düzenlemeler.
- **Sömürücü siyasî kurumlar:** Uçta “mutlakiyetçilik”; kısıtlar, kontrol ve denge ve “hukukun üstünlüğü” olmadan iktidarı az sayıda insanın/grubun elinde yoğunlaştıran.

Kurumlar Teorisi

- **Kapsayıcı iktisadî kurumlar:** Teminat altına alınmış mülkiyet hakları, kanun ve düzen, piyasalar ve piyasalar için devlet desteği (kamu hizmetleri ve düzenleme), yeni işletmelere nispi giriş kolaylığı; sözleşmeleri desteklemek; yurttaşların büyük çoğunluğu için öğrenime ve fırsatlara erişim.
- **Kapsayıcı siyasî kurumlar:** Geniş katılıma izin veren siyasî kurumlar – *çoğulculuk*- ve siyasetçiler üzerinde kontrol ve denge; hukukun üstünlüğü (çoğulculukla yakından ilgili).
 - Belirli bir derecede merkeziyetçi siyasî örgütlenme.

Sinerji

		Economic Institutions	
		Inclusive	Extractive
Political Institutions	Inclusive		
	Extractive		

Kapsayıcı kurumlar altında büyüme

- Kapsayıcı kurumlar ekonomik büyümeyi
 - yatırımları teşvik ederek,
 - piyasaları işleterek,
 - geniş tabanlı katılım yaratarak,destekler.
- Kapsayıcı kurumlar altında büyümede anahtar özellik: yeniliğe yatırım ve *yaratıcı yıkım*.

Niçin tarih boyunca ve hatta
günümüzde sömürücü kurumlar
hüküm sürmekte?

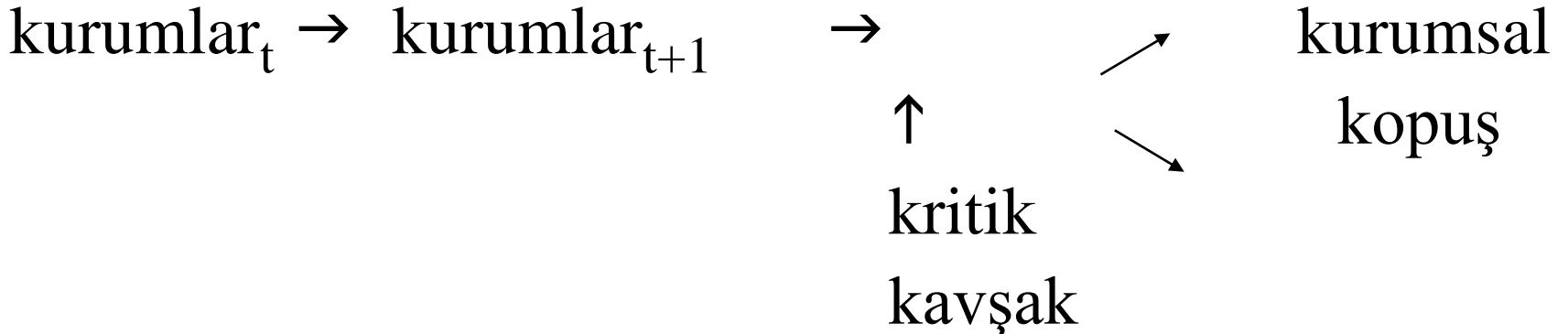
Sömürücü kurumların mantığı

- Büyüme kapsayıcı kurumlar altında daha muhtemeldir.
- Kapsayıcı kurumlar altında büyüme kazananlar ve kaybedenler yaratır. Bu yüzden sömürücü kurumların devamının ve durgunluğu destekleyen bir mantık vardır.

Kurumsal deęişim teorisi

- Kurumların bölüşüm sonuçları sebebiyle toplumda *çatışma/çekişme* süreklidir.
- Farklı kurumsal eğilim bağlamı → uluslarda küçük fakat önemli kurumsal farklılıklar
- Küçük farklılıklar *kritik kavşaklar* ortaya çıktığında önemlidir.

kurumlar

Sanayi öncesi İngiltere'de kurumlar

- Malthusgil dünyadaki düşük büyümeden kurumlar mı sorumluydu?
- Clark olmadıkları görüşündedir. Ortaçağ İngilteresi (ve diğer birçok Avrupa ülkesi) epey iyi siyasi ve ekonomik kurumlara sahiptir.
- Clark'ın görüşüne göre, iktisadi kurumlar ekonomik performansa, onu belirlemekten ziyade, tepki verirler.
 - Zengin toplumlar iyi kurumlara ihtiyaç duyar ve onları karşılayabilir.
 - Yoksul toplumlar mülkiyeti koruyacak ve hükümeti kısıtlayacak (pahalı) kurumların avantajlarına sahip olmaya muktedir olamayacaktır.

Sonuç

- Bir kurumun devamlılığı zorunlu olarak bir etkililik işareti değildir.
- Kurumlar aşağıdakilere bağlı problemleri çözmek üzere ortaya çıkar:
 - risk (sınırlı sorumlu şirketler),
 - enformasyon asimetrileri (bankalar)
 - eksik sözleşmeler (itimat ve bağlanma)
 - mübadele (para ve piyasalar).

Kurumlar ve Büyük Kopuş

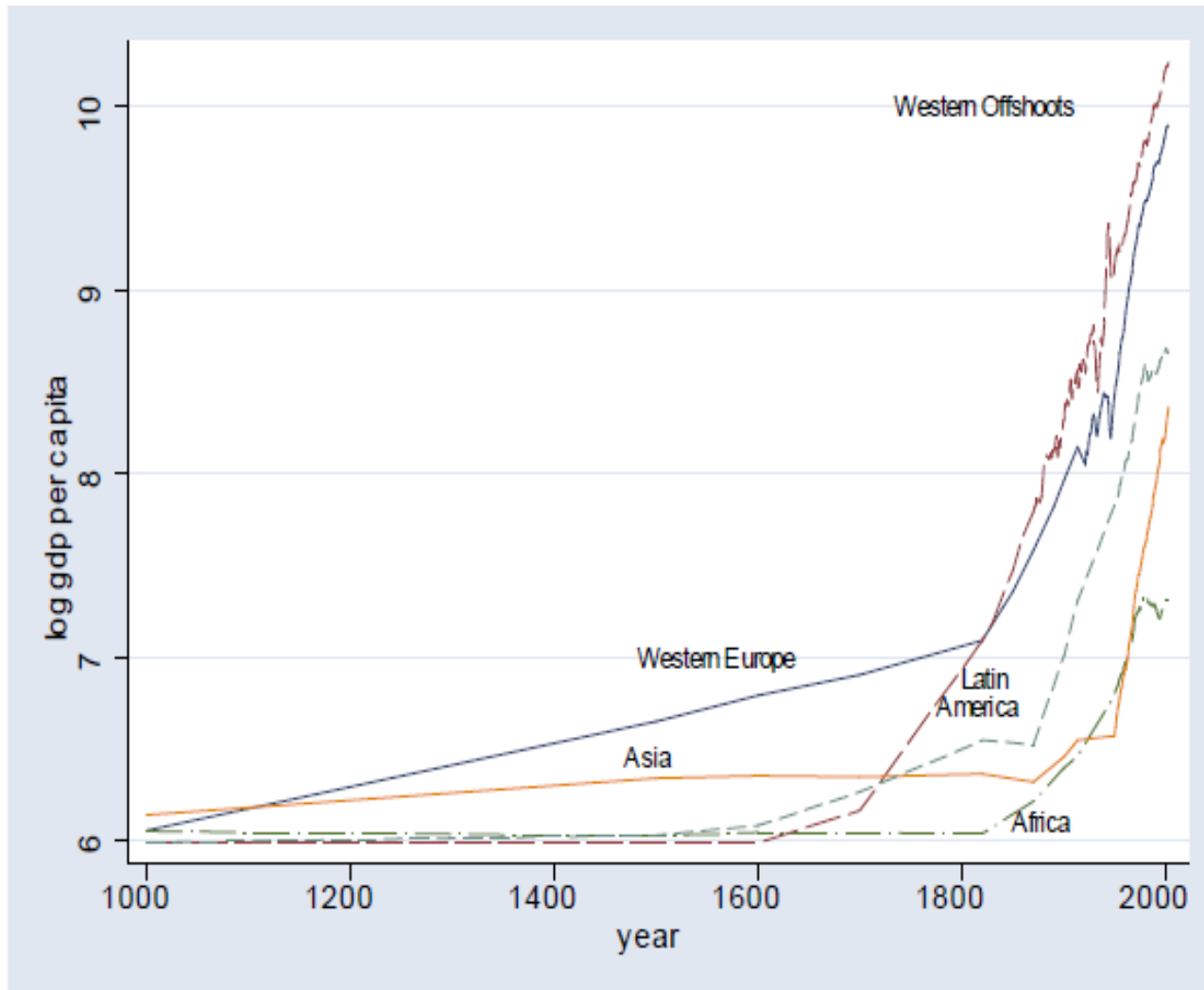

Figure: The evolution of average GDP per capita in Western Offshoots, Western Europe, Latin America, Asia and Africa, 1000-2000.

Kurumlar ve Büyük Kopuş

- Batı Avrupa'nın kurumlarının dünyanın diğer kısmına göre (özellikle Çin ve Japonya) nispi etkililiği: Nasıl değerlendiririz?
- Eđer Batı Avrupa karşılaştırmalı olarak yüksek kaliteli kurumlara sahip ise bu durum niçin ve ne zaman ortaya çıktı?

Kurumsal Etkilik Ölçütleri

1. Mülkiyet hakları

- Ölçüt: Faiz haddi.

North, 1981; De Soto, 2000; Reis ve Watson, 2007

- Beceri primi
- Tahıl fiyatlarında mevsimsel dalgalanma

2. Piyasa entegrasyonu

- (Yıllık) fiyatların değişkenliği
- Fiyatların yakınsaması

3. Faktör piyasalarının derinlik ve genişliği

Figure 1. Long-term interest rates (on losrenten) in Holland, 1174–1550. Based on data from Zuijderduijn, *Medieval capital markets*.

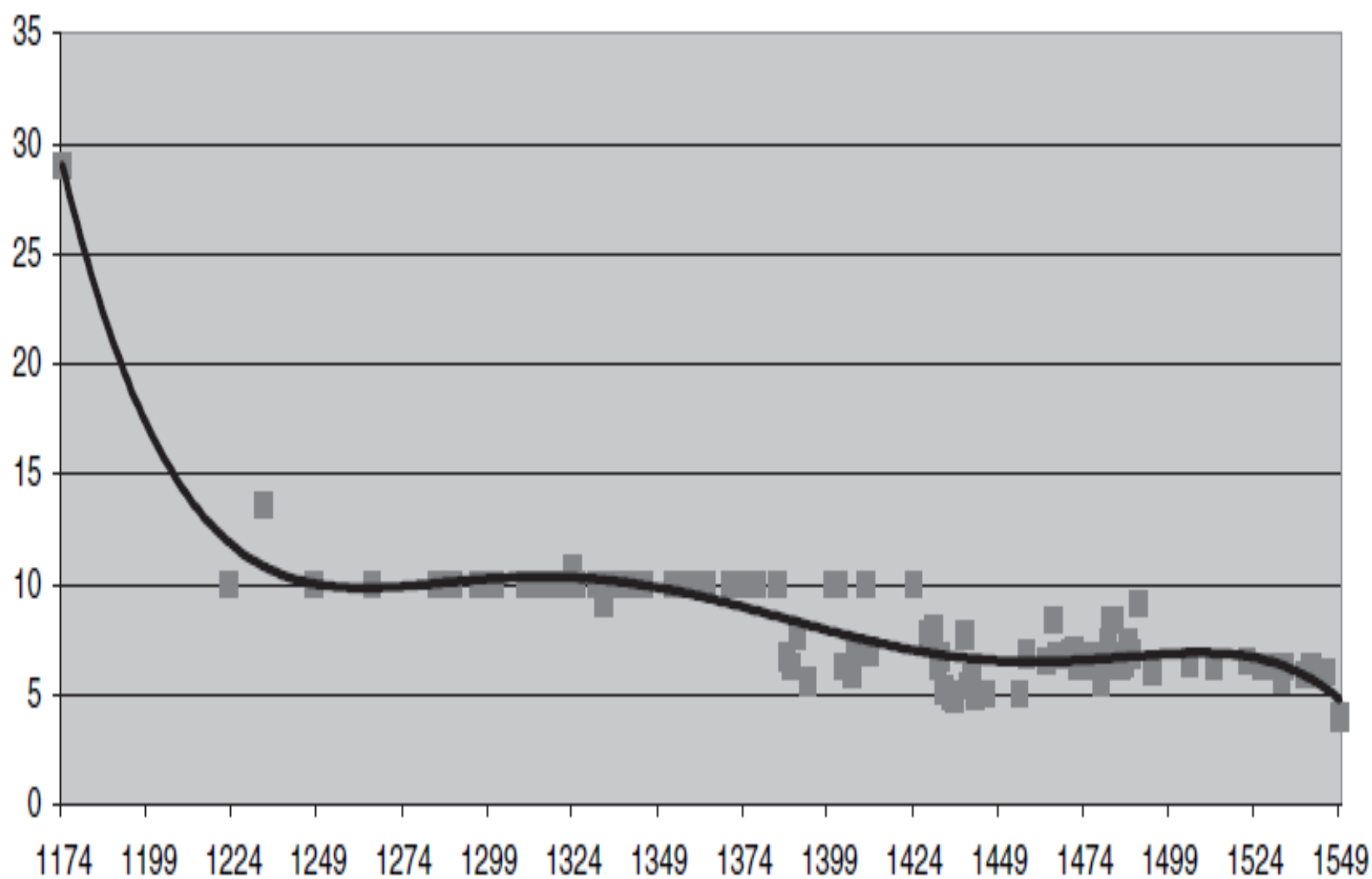

Figure 2. The skill premium of craftsmen in construction in Western Europe, India, Java, and Korea, 1300–1914. From van Zanden, ‘The skill premium’.

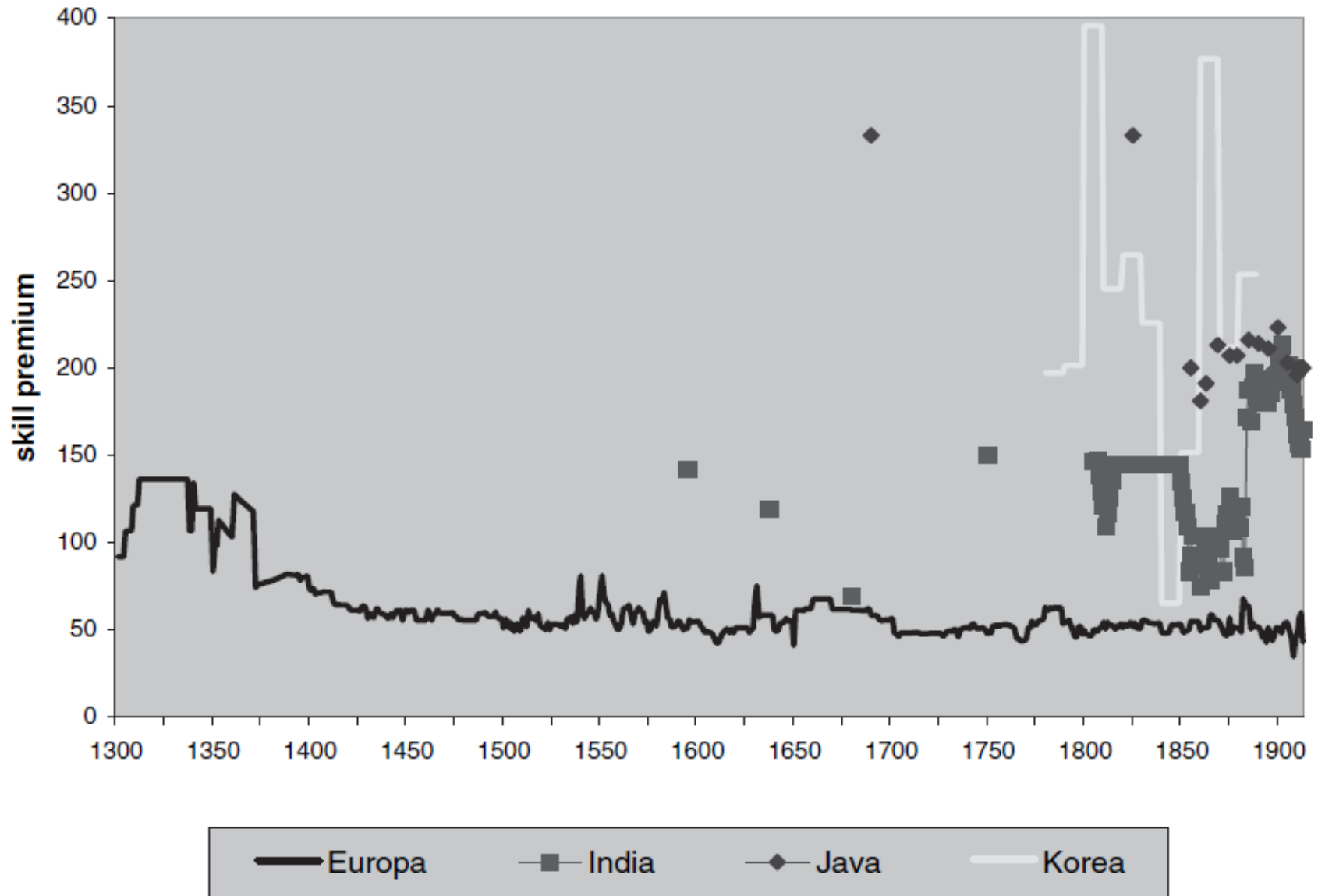

Figure 3. The relationship between distance and co-variation as a measure of market integration in Japan, Indonesia, and India. From Studer, 'India and the Great Divergence'; Shiue and Keller, 'Markets in China'; and author's own calculations, based on Iwahashi, *Kinsei Nippon* and rice-price data in annual Colonial Reports of Indonesia (*Koloniaal Verslag 1878-1896*).

